

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا وَلَا
تَتَّبِعُوا خُطُواتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ
(168) إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ وَأَنْ تَقُولُوا
عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ (169) وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا
مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوْ لَوْ
كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ (170) وَ
مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الَّذِي يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ
إِلَّا دُعَاءً وَ نِدَاءً صُمُّ بُكُمْ عُمًى فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ
(171) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا
رَزَقْنَاكُمْ وَ اشْكُرُوا لِلَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ (172)
إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَ الدَّمَ وَ لَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَ
مَا أَهْلٌ بِهِ لغيرِ اللَّهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَ لَا عَادٍ

فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (173) إِنَّ الَّذِينَ
يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ الْكِتَابِ وَيَشْتَرُونَ بِهِ ثَمَنًا
قَلِيلًا أُولَئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا النَّارَ وَ لَا
يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ (174) أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَاةَ
بِالْهُدَى وَالْعَذَابِ بِالْمَغْفِرَةِ فَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى
النَّارِ (175) ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَّلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ
الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ (176)

O ye people! Eat of what is on earth, lawful and good; and do not follow the footsteps of Satan, for he is to you an avowed enemy. For he commands you what is evil and shameful, and that ye should say of Allah that of which ye have no knowledge. When it is said to them: "Follow what Allah hath revealed:" They say: "Nay! We shall follow the ways of our fathers." What! Even though their fathers were void of wisdom and guidance? The parable of those who reject faith is as if one were to shout like a goat-herd, to things that listen to nothing but calls and cries: deaf,

dumb, and blind. They are void of wisdom. O ye who believe! Eat of the good things that We have provided for you, and be grateful to Allah, if it is Him ye worship. He hath only forbidden you dead meat, and blood, and the flesh of swine, and that on which any other name hath been invoked besides that of Allah. But if one is forced by necessity, without wilful disobedience, nor transgressing due limits,— then is he guiltless. For Allah is oft-forgiving most merciful. Those who conceal Allah's revelations in the book, and purchase for them a miserable profit,— they swallow into themselves naught but fire; Allah will not address them on the day of resurrection, nor purify them: grievous will be their chastisement. They are the ones who buy error in place of guidance and torment in place of forgiveness. Ah! What boldness (they show) for the fire! (Their doom is) because Allah sent down the book in truth but those who seek causes of dispute in the book are in a schism far (from the purpose).

لوگو، زمین میں جو حلال اور پاک چیزیں انھیں کھاؤ اور شیطان کے بتائے

ہوئے راستوں پر نہ چلو۔ وہ تمہارا کھلا دشمن ہے، تمہیں بدی اور فحش کا حکم

دیتا ہے، اور یہ سکھاتا ہے کہ تم اللہ کے نام پر وہ باتیں کہو، جن کے متعلق

تمہیں علم نہیں ہے کہ (وہ اللہ نے فرمائی ہیں)۔ ان سے جب کہا جاتا ہے کہ

اللہ نے جو احکام نازل کئے ہیں ان کی پیروی کرو تو جواب دیتے ہیں کہ ہم تو

اسی طریقے کی پیروی کریں گے جس پر ہم نے اپنے باپ دادا کو پایا ہے۔ اچھا،

اگر ان کے باپ دادا نے عقل سے کچھ بھی کام نہ لیا ہو اور راہ راست نہ پائی ہو تو کیا پھر بھی یہ انہی کی پیروی کئے چلے جائیں گے؟ یہ لوگ جنہوں نے خدا کے بتائے ہوئے طریقے پر چلنے سے انکار کر دیا ہے، ان کی حالت بالکل ایسی ہے، جیسے چرواہا جانوروں کو پکارتا ہے اور وہ ہانک پکار کی صدا کے سوا کچھ نہیں سنتے۔ یہ بہرے ہیں، گونگے ہیں، اندھے ہیں، اس لئے کوئی بات ان کی سمجھ میں نہیں آتی۔ اے لوگو جو ایمان لائے ہو، اگر تم حقیقت میں اللہ ہی کی بندگی کرنے والے ہو تو جو پاک چیزیں ہم نے تمہیں بخشی ہیں انہیں بے تکلف کھاؤ اور اللہ کا شکر ادا کرو۔ اللہ کی طرف سے اگر کوئی پابندی تم پر ہے تو وہ یہ ہے کہ مردار نہ کھاؤ، خون سے اور سور کے گوشت سے پرہیز کرو، اور کوئی ایسی چیز نہ کھاؤ جس پر اللہ کے سوا کسی اور کا نام لیا گیا ہو۔ ہاں، جو شخص مجبوری کی حالت میں ہو اور وہ ان میں سے کوئی چیز کھالے بغیر اس کے کہ وہ قانون شکنی کا ارادہ رکھتا ہو، یا ضرورت کی حد سے تجاوز کرے، تو اس پر کچھ گناہ نہیں، اللہ بخشنے والا اور رحم کرنے والا ہے۔ حق یہ ہے کہ جو لوگ ان

احکام کو چھپاتے ہیں جو اللہ نے اپنی کتاب میں نازل کیے ہیں اور تھوڑے سے
 دنیوی فائدوں پر انھیں بھینٹ چڑھاتے ہیں، وہ دراصل اپنے پیٹ آگ سے
 بھر رہے ہیں۔ قیامت کے روز اللہ ہر گزان سے بات نہ کرے گا، نہ انھیں
 پاکیزہ ٹھہرائے گا، اور ان کے لئے دردناک سزا ہے۔ یہ وہ لوگ ہیں جنہوں
 نے ہدایت کے بدلے ضلالت خریدی اور مغفرت کے بدلے عذاب مول
 لے لیا۔ کیسا عجیب ہے انکا حوصلہ کہ جہنم کا عذاب برداشت کرنے کے لیے
 تیار ہیں۔ یہ سب کچھ اس وجہ سے ہوا کہ اللہ نے تو ٹھیک ٹھیک حق کے
 مطابق کتاب نازل کی تھی، مگر جن لوگوں نے کتاب میں اختلاف نکالے وہ
 اپنے جھگڑوں میں حق سے بہت دور نکل گئے۔

लोगو! ज़मीन में जो हलाल और पाक चीज़ें हैं उन्हें खाओ और शैतान
 के बताए हुए रास्तों पर न चलो | वह तुम्हारा खुला दुश्मन है, तुम्हें
 बदी और फुहश का हुकम देता है और यह सिखाता है कि तुम अल्लाह
 के नाम पर वे बातें कहो जिनके मुताल्लिक तुम्हें इल्म नहीं है कि (वे
 अल्लाह ने फ़रमाई हैं) | इनसे जब कहा जाता है कि अल्लाह ने जो
 अहकाम नाज़िल किए हैं उनकी पैरवी करो तो ज़वाब देते हैं कि हम
 तो उसी तरीके की पैरवी करेंगे जिसपर हमने अपने बाप-दादा को पाया

है | अच्छा अगर इनके बाप-दादा ने अकल से कुछ भी काम न लिया हो और राहे-रास्त न पाई हो तो क्या फिर भी ये उन्हीं की पैरवी किए चले जाएँगे? ये लोग जिन्होंने खुदा के बताए हुए तरीके पर चलने से इनकार कर दिया है, इनकी हालत बिल्कुल ऐसी है जैसे चरवाहा जानवरों को पुकारता है और वे हाँक-पुकार की सदा के सिवा कुछ नहीं सुनते | ये बहरे हैं, गूँगे हैं, अँधे हैं, इसलिए कोई बात इनकी समझ में नहीं आती | ऐ लोगो! जो ईमान लाए हो, अगर तुम हकीकत में अल्लाह ही की बन्दगी करनेवाले हो तो जो पाक चीज़ें हमने तुम्हें बखशी हैं उन्हें बेतकल्लुफ़ खाओ और अल्लाह का शुक्र अदा करो | अल्लाह की तरफ़ से अगर कोई पाबन्दी तुमपर है तो वह यह है कि मुर्दार न खाओ, खून से और सूअर के गोشت से परहेज़ करो, और कोई ऐसी चीज़ न खाओ जिसपर अल्लाह के सिवा किसी और का नाम लिया गया हो | हाँ, जो शख्स मज़बूरी की हालत में हो और वह इनमें से कोई चीज़ खा ले बगैर इसके कि वह कानून-शिकनी का इरादा रखता हो या ज़रूरत की हद से तजावुज़ करे तो उसपर कुछ गुनाह नहीं, अल्लाह बख्शनेवाला और रहम करनेवाला है | हक़ यह है कि जो लोग उन अहकाम को छिपाते हैं जो अल्लाह ने अपनी किताब में नाज़िल किए हैं और थोड़े-से दुनियावी फ़ायदों पर उन्हें भेंट चढ़ाते हैं, वे दरअसल अपने पेट आग से भर रहे हैं | कियामत के रोज़ अल्लाह हरगिज़ उनसे बात न करेगा, न उन्हें पाकीज़ा ठहराएगा, और उनके लिए दर्दनाक सज़ा है | ये वे लोग हैं जिन्होंने हिदायत के बदले ज़लालत खरीदी और मग़फ़िरत के बदले अज़ाब मोल ले लिया | कैसा अजीब है इनका हौसला कि जहन्नम का अज़ाब बर्दाश्त करने के लिए

~~~~~

तैयार हैं | यह सब कुछ इस वजह से हुआ कि अल्लाह ने तो ठीक-
ठीक हक के मुताबिक किताब नाज़िल की थी, मगर जिन लोगों ने
किताब में इखतिलाफात निकाले वे अपने झगड़ों में हक से बहुत दूर
निकल गए |

~~~~~